

Justitiedepartementet

103 33 Stockholm

Ett starkare skydd för offentliganställda mot våld, hot och trakasserier (SOU 2024:1)

(Ju2024/00057)

Sammanfattning

Försäkringskassan anser inte att gällande lagstiftning ger statstjänstemän ett tillräckligt skydd. Våldsutvecklingen de senaste åren har gjort att gällande lagstiftning snabbt blivit omodern och otillräcklig. Att skärpa skyddet för statstjänstemän och att skärpa straffen för de som bryter mot lagstiftningen i dessa frågor är en nödvändig åtgärd av många skäl. Det är viktigt för att värna demokratin, eftersom våld eller hot om våld i förlängningen kan leda till korruption. De som väljer att arbeta inom staten måste också kunna känna sig trygga i att de som utgångspunkt i sin yrkesutövning inte utsätts för våld eller hot om våld och att det, om så skulle ske, finns ett tydligt ställningstagande från det allmänna om att sådana handlingar inte är acceptabla och att handlingarna möts med adekvata straff. I annat fall finns det en risk för att arbetssökande väljer en annan arbetsgivare än staten.

8.5.5 Brottet ska betecknas angrepp mot tjänsteman

Försäkringskassan delar utredningens bedömning att straffbestämmelserna om brott mot tjänstemän i 17 kap. brottsbalken behöver moderniseras och anpassas till den nuvarande problembilden.

När det gäller brottet angrepp mot tjänsteman anser Försäkringskassan att det behöver tydliggöras om hot om självmord kan omfattas av detta brott enligt den nya föreslagna skrivningen. Detta mot bakgrund av att hot om självmord är den vanligaste typen av agerande som Försäkringskassans anställda utsätts för. I detta sammanhang bör också nämnas att alla uttalanden om att en enskild avser att begå självmord inte är avsedda att utgöra hot eller påtryckningsmedel för att få en medarbetare att till exempel ändra ett beslut.

9.7.3 Ett nytt brott i 17 kap. brottsbalken

Försäkringskassan tillstyrker utredningens förslag om att införa ett nytt särskilt brott om förolämpning mot tjänsteman. Försäkringskassan anser att det ytterligare behöver tydliggöras vilka beteenden och uttalanden som kan anses falla inom ramen för detta brott.

13.9.3 En möjlighet att i vissa fall underrätta om beslut utan att ange beslutsfattarens namn

Försäkringskassan tillstyrker förslaget om en möjlighet för myndigheter att utelämna namnuppgifter på beslutsfattare, föredragande och andra som har medverkat vid den slutliga handläggningen i en skriftlig underrättelse om ett beslut, om det kan befaras att personerna kommer att utsättas för våld eller annan allvarlig olägenhet.

Försäkringskassan konstaterar samtidigt att detta förslag troligen inte kommer att göra särskilt stor skillnad för den egna myndighetens anställda eller verksamhet, då handläggarens namn ofta redan är känt för den försäkrade innan beslut i ärendet fattas. Det som förslaget möjligtvis skulle kunna leda till är ett något förbättrat skydd mot handlingar som utförs av enskilda i ett tillstånd av affekt. Detta är välkommet men det kan inte uteslutas att det kommer krävas ytterligare lagstiftningsåtgärder för att stärka medarbetarskyddet genom till exempel ett fortsatt utredningsarbete med vidare utredningsdirektiv.

14.14.2 Starkare skydd för offentliganställdas kontaktuppgifter utanför personaladministrativ verksamhet?

Försäkringskassan välkomnar den utredning som ska se över grundlagsskyddet för söktjänster som offentliggör personuppgifter om lagöverträdelse och söktjänster som offentliggör personuppgifter om adress, telefonnummer, civilstånd och andra uppgifter som rör enskildas personliga förhållanden.¹ Försäkringskassan anser att det är viktigt att skyddet för den personliga integriteten stärks när personuppgifter offentliggörs i sådana söktjänster. Det gäller särskilt i fråga om personuppgifter för offentliganställda och deras anhöriga.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektör Nils Öberg i närvaro av rättschef Marie Axelsson och rättslig expert Marcus Lundén, den senare som föredragande.

Nils Öberg

Marcus Lundén

¹ Ett förstärkt skydd för personuppgifter på tryck- och yttrandefrihetsområdet, dir. 2023:145.